
СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд на **Шаламут Бахар**
на тема „ПСИХОСОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИ ЧРЕЗ
КУЛТИВИРАНЕ НА ЕЗИКОВИ УМЕНИЯ”, представен за придобиване на
образователна и научна степен „доктор”, професионално направление
„3.2. Психология”, докторска програма по Обща психология

Научни ръководители:

проф. д.пс.н Людмил Георгиев и доц. д-р Ивайло Лазаров

Изготвил становището: проф. дн Красимира ПЕТРОВА - ВТУ „Св.св.
Кирил и Методий”

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Бих определила дисертационния труд като интердисциплинарен, попадащ в изследователското поле на общата, социалната, кроскултуралната и етнопсихологията, дори в сферата на езикознанието.

Що се отнася до актуалността, то тя е безспорна – проблемите на социалната интеграция на имигрантите е въпрос, който придобива все по-голяма социална значимост, като това далеч не се отнася само до Израел, а е проблем, който засяга целия свят. Наред с „чисто“ социалните проблеми, езиковата бариера се явява сериозна пречка за успешната им интеграция, което ми дава основание да смятам, че темата на дисертацията е не само дисертабилна, но и много иновативна. Дисертацията представя уникално сравнение между големите имигрантски вълни към Израел от бившите съветски републики и имигрантите от етиопското малцинство, които пристигат през 90-те години на миналия век. Представен е задълбочен междупоколенчески анализ в рамките на самата етиопска общност.

Залага се идеята, че усвояването на език и избягването на затворените имигрантски общности, контролирано от държавата чрез разпределение на тези общности, е предпоставка за успешната им

социална интеграция.

Изследователският модел е комплексно организиран, защото, освен езикът, се изследват и проблеми, свързани с психосоциални фактори, които затрудняват социализацията на изселниците от Етиопия, провеждайки проучване на интервенционна програма за подпомогне на тези процеси.

Очертана е ролята на езика като основен фактор, инструмент, средство и начин за усвояване на една различна култура и който, освен когнитивните схеми, има и емоционален контекст, влияе върху поведенческия репертоар, превръща се в мотиватор за интернализиране на новите социални реалии.

Прави добро впечатление прецизното дефиниране на обекта, предмета, хипотезите, целта и задачите на самото проучване. Извадката е представителна 507 респонденти, подбраният инструментариум адекватен за целите на изследването – личностен въпросник с 13 айтема, телефонно проучване, интервюта с етиопски студенти, с етиопски семейства, интервюта с ключови личности, които аз бих определила като експертни оценки, социометричен тест на Морено с млади лидери по програма „Дебати“.

Всъщност, разнообразието от методики, както тяхното количествено и качествено анализиране, предлагат един задълбочен разрез на проучвания проблем.

Първата глава представлява теоретичен анали на проблема за ролята и значението на езика за социалната интеграция на имигрантите, теориите за мигранството и положението на етиопските имигранти в Израел. Като обобщение от теоретичния масив, може да се каже, че в стилово отношение първата глава е издържана в добрите традиции на

такъв тип анализи, езикът е достъпен и строго научен, а наличието на обобщения и изводи от първата глава е своеобразен мост към последващата, което разкрива и отлично развити способности за работа с научен текст.

Втората и третата глави представят организацията и изпълнението на самото изследване и тук откриваме други положителни черти на докторанта, а именно, умения за структуриране на изследването и аналитични способности за работа с изследователски масиви.

Заключението и препоръките определям като приносен момент в дисертацията, а **приложенията** допълват и надграждат изследователския текст.

Дисертацията е структурирана в увод, три логически свързани глави, изводи и препоръки, резултати от изследване, дискусия, заключения и е общо 139 страници. Основният текст съдържа 34 фигури, 21 таблици и 8 графики. Приложенията след основния текст са 13. Списъкът на референтната литература се състои от 120 източника на Иврит и 26 източника на английски език, като констатирам, че литературата е релевантна на изследваната проблематика.

Авторефератът съответства на текста на дисертацията и в съкратен вид презентира основните моменти от нея. Посочени са седем публикации, които имат отношение към интерпретирания проблем.

2. Оценка на научно-приложните резултати и приноси на дисертационния труд.

По процедурата не се забелязват нарушения. Наукометрията съответства на законовите и подзаконовите изисквания на Р.България и ВСУ и надхвърля като обем изискванията. От оскъдните данни в

автобиографията на докторана се забелязва устойчивост на интересите, свързани с темата на дисертацията.

Приемам формулираните от Шаламут Бахар приноси, като ги коментирам по следния начин:

Теоретични приноси:

1. Систематизирани са и са анализирани наличните теории за социалната интеграция, за мигранството и за ролята на езика като основен фактор за социалното вграждане на една определена група – етиопската в конкретна реалност – държавата Израел.

2. Отчетени са културните, етническите и религиозните характеристики на етиопските имигранти като значими за тяхното социално включване, с акцент на ролята и значението на езика в тази посока.

3. Вместо заключение е представен Модел за практическа промяна, който подпомага процеса на интерграция на имигрантите и е приложим в различни национални и географски контексти.

Практически приноси:

1. Проведеното емпирично изследване се отличава със системност, комплексност, отличен подбор на инструментариум и представлява добре реализирано и анализирано проучване, което е с висока готовност за приложимост в практиката и което поставя начало на последващи изследвания в тази посока, не само в Израел, а и в други страни със смесени общности.

2. Направеното теоретико-практическо изследване е цялостно, завършено, добре обмислено и презентирано, ориентирано към изследване на влиянието на езика като фактор за социална интеграция, което го прави иновативно, научно провокативно. Разработката дава отговори на редица

въпроси за развитието на децата и младежите от арабски произход, но по-значимото е, че поставя нови, с което отваря врати за бъдещи подобни разработки.

3. Дообогатяват се знания и се натрупват изследвания по един значим интердисциплинарен проблем и резултатите могат да се използват от теоретици и практики в областта на психологията, социалните дейности, образователните институции, представители на държавната администрация и политици при планирането на интервенционни програми за подобряване на интеграцията на големи групи имигранти.

3. Бележки и въпроси.

По същностни въпроси на теоретичната и емпирична части на изследването нямам забележки. Имам една единствена препоръка и тя е да видя дисертационния труд като книжно тяло, което да бъде полезно за представителите на научната общност, за политици.

4. Заключение.

В заключение, на основата на гореизложения анализ, предлагам на Научното жури да гласува положително за присъждане на ОНС „Доктор“ на Шаламут Бахар с дисертационен труд на тема **„ПСИХОСОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИ ЧРЕЗ КУЛТИВИРАНЕ НА ЕЗИКОВИ УМЕНИЯ”** в професионално направление 3.2. Психология /Обща психология/, като аз давам своя ПОЛОЖИТЕЛЕН Вот.

20.02.2023 г.

Изготвил становището:
/ проф. дн Кр.Петрова/